

TİASAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of Turk & Islam World Social Studies

Yıl: 6, Sayı: 20, Mart 2019, s. 396-408

Burcu KARTAL

Gazi Üniversitesi Resim İş Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi,
krtalbrcu09@gmail.com

Gonca Hülya YAYAN

MEHMET GÖKOĞLU ESERLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Özet

İletişim iki ya da daha fazla kişi arasındaki duygu ve düşünce iletimi yoluyla gerçekleşen bir süreçtir. Bilindiği gibi insanı diğer canlılardan ayıran en önemli özellik, kendini ifade edebilme yeteneğidir. Kişinin kendini ifade edebilmesi yani düşüncelerini karşısındakine aktarabilmesi de eğitim ve kültürle olmaktadır. Burada devreye sanatta girmektedir. Bir iletişim aracı olarak sanat, insanlığın kendini ifade edebilmesinde, içsel düşüncelerini aktarabilmesinde önemli bir rolü üstlenmiştir. Bir iletişimde olması gereken bütün göstergeler, işaretler, semboller, sesler, beden hareketleri vb. ler. Sanatın en temel elemanları arasında kullanılmaktadır. Ayrıca bir iletişim aracı olarak sanat, hem işitsel hem de görsel olarak karşımızdakine anlatmak istediğimiz her şeyi anlatmamızda bize yardımcı olmaktadır. Bu anlamda günümüz sanatçıları da kendi toplumlarındaki insanlarla bir iletişim içerisindedir

Makalemize konu olan Mehmet GÖKOĞLU 'da kendini ifade ederken bu iletişim araçlarıyla pek çok mesajı da bizlere vermektedir. Bu çalışmamızda sanatçı Gökoğlu'nun sekiz eserini analiz edip yorumlamaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: İletişim, Sanat, Renk, Mehmet Gökoğlu.

A STUDY ON MEHMET GÖKOĞLU WORKS

Abstract

Communication is a process which substantiates between two or more people by means of transmission of emotion and thought. As is known, ability of self-expression is the most important feature that distinguishes human being from other creatures. Self expression, that is to say conveyance of ideas to someone, happens

thanks to education and culture. At this point, art comes into play. Art as a communication instrument plays an important part in self expression of mankind, transferring of interior opinions. Indicators, markers, symbols, sounds, body movements, etc. that must be in a communication is used among basis elements of art. Furthermore, art as a communication instrument, assists to tell everything that we want to express either aural or visual. In this sense today's artists are in communication with people from their own society. Mehmet Gökoğlu, who is mentioned in this article, gives messages with this communication instruments while he was expressing oneself. In this studying, we will analyze and try to interpret eight work of artist Gökoğlu.

Keywords: Communication, Art, Color, Mehmet Gökoğlu

GİRİŞ

İnsan ilişkilerinin temelini oluşturan iletişim bir alıcı ve vericinin söz konusu olduğu sosyal bir olgudur. Alıcı-verici arasında yazılı, sözlü ya da görsel bir yolla gerçekleşen ifade ise iletişimin en önemli unsurlarından biridir. Tarih boyunca insanın kendini ifade etmede kullandığı en güçlü ve en özel araç sanat olmuştur. Sanat aracılığıyla duygu ve düşüncelerini, hayallerini dışa vurarak forma dönüştüren insan bu yolla bir göstergeler dizgesi oluşturmuştur. İletişimin var olabilmesi için gerekli olan göstergeler; işaretler, semboller, sesler, beden hareketleri vb. sanatsal ifadenin temel elemanlarıdır. Bu bağlamda sanatın bir iletişim aracı olarak ele alınması ve sağlıklı nesiller yetiştirilmesinde eğitim amaçlı kullanılması bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır.(URL1)

İletişimde sözlü ve sözsüz iletişim olarak gruplanan ifade yolları bulunmaktadır. Sözlü iletişim dil üzerinden kurulan açık ya da örtülü anlamlar içeren bir iletişim tarzıdır. İnsan konuşan bir varlıktır, ancak konuşmadan önce resim yapmıştır. Düşünmek insanoğluna verilmiş önemli bir yetidir ancak düşünmeyi ifade edebilmek, bir şekilde aktarmak eğitim ve kültür işidir. İlk insandan başlayarak kendini ifade edebilmek için duvar resimleri yapan insanoğlu hem o çağda hem de günümüzde yaptığı resim sayesinde bize vermek istediği mesajı anlatmaktadır.(URL1)

İnsanın iç dünyasının oluşumuna baktığımızda duyum, algı, imge, sembol gibi unsurların girift bir bütünlüğü olarak gözlemleyebiliriz. Sanatsal çalışmalarda ortaya çıkan bu girift yapı bize bir ayırışma olarak yansıyor ve anlama-anlatım konularına imkân sağlamaktadır.(URL1)

Çalışmamıza konu olan Sanatçı Mehmet GÖKOĞLU'nun eserlerine baktığımızda günlük hayatta karşılaşabileceğimiz kişiler ve mekânlar karşımıza çıkmaktadır. Gökoğlu eserlerini izlenimci bir yol ile gerçekleştirmiş olup yağlı boya tekniğiyle, yaptığı bu çalışmalarında izleyiciyi düşündürmeyi ve olaylara farklı yönden bakmayı amaçlamıştır.

SANATÇINI ESERLERİNDE KULLANDIĞI RENKLER VE ANLAMLARI

BEYAZ: Rus kökenli bir Fransız ressamı olan W. Kandinsky' ye göre, renkler problemi estetikle ilgili olanların çok ötesinde gelmektedir. Özellikle abstrak resimleriyle ün yapmış olan bu ressam, çoğu kez bir tür renksizlik olarak düşünülen beyazı bütün renklerin maddesel özelliklerini içeren ve onları bünyesinde haşır-neşir ederek barındıran bir renk ve dünyanın sembolü olarak nitelmiştir (Ersoy, 2000: 52). Beyaz rengin dünya genelinde çeşitli mitoloji ve

TİDSAD

kültürlerden doğan en genel anlamları, aydınlık, ışık, güneş, hava, saflık, temizlik, iffet, masumiyet, sadelik, mükemmellik, kutsallık, kurtuluş, ruhsal yetkinliktir. Beyaz renk, Türk mitolojisi ve kültüründe en yaygın olarak yer bulan bir renktir (Çoruhlu, 2002: 190). Saflık çağrışımı nedeniyle Batı'da gelinlikler genellikle beyazdır. Oysa beyaz, Asya'daki bazı toplumlarda matem ve yas rengidir. Renklerin ses karşılıkları üzerinde durursak beyaz, en huzur verici, nötr, sakin, sessiz tona sahiptir (Uçar, 2004: 48). Yine bu inançlardan kaynaklanarak beyaz renk Türklerde "aklık" temizliktir, arılıktır, yüceliktir, ululuktur. Yaşlılık, tecrübe ile dolu oluş ve bir kocalıktır, büyüklüktür. Devlet büyüklerinin, özellikle savaşlarda giydikleri bir giysi, elbise rengidir (Ögel, 1984: 377).

SİYAH: Koyu renk olarak isimlendirilen renklerin en koyusu kuşkusuz siyahtır. Başlangıçta da işaret edildiği gibi, güneşin tüm ışınlarını absorbe eder (emer) ve kendi varlığına mal ederek, geri göndermez. İşte bu olay, yaşamın ölüme doğru gidişi ve onun içinde kaybolup bitişi gibi düşündürmektedir (Ersoy, 2000: 66). Genel hatlarıyla bakıldığında bütün dünya mitolojilerinde ve simgeciliğinde kara rengin daha çok olumsuz anlamları ifade etmek üzere kullanıldığını görüyoruz. Türklerde bu renk, kuzeyde bir yer (şehir, ırmak, göl vs.) ya da kuzeyde yaşayan bir topluluk. Şiddet, güç ve yoğunluğu ve gerçeği vurgulamak için. İyi ya da kötü olan ilkeyi belirtmek için. yas, ölüm gibi insanın hayatında meydana gelebilecek üzüntü verici hususları ifade etmek için. Olumlu ya da olumsuz olarak nitelendirmeden iki farklı şeyi belirtmek için kullanılmıştır (Çoruhlu, 2002: 183).

Çin'de siyah renk kışın ve kuzeyin sembolüdür. Buna karşın Eski Mısır ve Kuzey Afrika ülkelerinde siyah, verimli toprağın ve yağmurla şişmiş bulutların rengine benzediği için bereketin simgesel rengidir (Uçar, 2004: 49). Altaylıların akidelerinde ruhlar aru (pak, temiz, arı) veya kara (habis) zümrelerine ayrıldığını belirtilmiştir. Yine işaret edildiği gibi kara renk, Türklerde binlerce yıldan beri kuzeyin sembolü olarak kullanılmıştır. Çünkü çeşitli kavimler ile kültürler, kuzeyin karanlıklar ülkesi olduğu üzerinde birleşmişlerdir (Ögel, 1984: 431).

SARI: Renklerin en sıcak olanıdır. Söndürülmesi ve ısıtı en zor ve en çok olan ateşle, yani güneşle ilintilidir. İslam'da ise altın sarısının, masumiyet ve iyi huyluluğu, soluk renginin ihanet ve düş kırıklığını simgelediği öne sürülür (Ersoy, 2000: 55). Dünya şemasında Türklerde sarı renk merkezin rengi olarak (yağız ya da kara renk yanında) kabul edilmiştir. Toprağın, yani yaşanan ülkenin rengidir. Bu nedenle yer unsuruyla bağlantılıdır. Türk mitolojisi ve kültürüyle ilgili metinlerde bu renkler bazen ikili olarak, bazen bunların karışımı renkler şeklinde, bazen de farklı tonlarıyla birlikte anılırlar (Çoruhlu, 2002: 193). Sarı; altının, güneşin rengidir. Sarı yıldız ve varak aynı zamanda bir değer ve statü sembolüdür. Eski Mısır'da sarı gözden düşme, kıskançlık ve utancı simgelerken, Çin'de saltanatı ve sarayı simgeler. Çin'de sarının krallık ve saltanat rengi olmasının nedeni, Çin hükümdarlarının cennetin merkezinde oturduğuna inanılmasıdır (Uçar, 2004: 52-53). Çin ve Batı Hıristiyan medeniyetinde sarı renk mukaddeslik sembolü olmuştur. Bu yüzden kiliselerde ve mukaddes kişilerin resimlerinde bir ışık hâle gibi sarı renk kullanılmıştır. Fakat sarı renk siyah ile karıştığı zaman büyük ressamın tablolarında, korkaklık, kıskançlık, hile, hıyanet ve hastalık sembolü olarak kullanılmıştır. İran kültüründe birçok yerde sarı renk, nefret ve hastalık alâmeti gibi tanınmıştır (Ögel, 1995).

MAVİ: Doğu yönünün simgesi olan mavi, göğün de rengi olmasından dolayı çoğu kere gök unsuruna işaret eden çeşitli öğelerin simgesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Sıfat olarak bir

isimle kullanıldığında bu renk, o ismin Gök Tanrı ya da gökte olduğuna inanılan ruhlarla ilişkili bir şey olduğunu gösterir (Çoruhlu, 2002: 188). Renklerin en derin olanıdır, göz bir engele rastlamadan ona gömülür ve sonsuza doğru kaybolup gider. Göğün temel, psişik planda ise, ruhun ve düşüncenin rengidir (Ersoy, 2000: 58). Gökyüzü, su ve denizlerin, aynı zamanda sonsuzluk ve huzurun rengidir. Bir Hint tanrısı olan Vishnu mavi tenli olarak resmedilmiş, cennete ait bir tanrı olarak tanımlanmıştır. Lapis Lazuli taşı Mezopotamya’da yoğun bir şekilde kullanılmış, aynı zamanda koyu mavi lacivert renk elde edilen pigmenti de tapınak süslemelerinde dekorasyon rengi olarak kullanılmıştır. Mavi, bu coğrafyada tanrısal lütfu ve başışlamayı ifade etmektedir (Uçar, 2004: 53).

KIRMIZI: Kırmızı aslında, cinselliği erkek olan bir renktir; alevin rengidir. Sembolizm prensiplerinde alevde erkektir. ... Kırmızı, ilkel astronomide, güney yönünün ve öğlen vaktinin göstergesi olarak kabul edilmiştir (Ersoy, 2002: 56). Bu renk güneşin ve tüm savaş tanrılarının rengidir. Eril hareket ilkesini, ateşi, hükümdarlığı, aşkı, hazzı, gelin ve evlilikle ilgili birtakım hususları ifade eder. Onun bu anlamları bu genel anlamları Türklerdeki anlamlarına uygundur (Çoruhlu, 2000: 186). Ateşin rengi olan kırmızı, cehennem, şeytanlığın rengi olarak da sembolize edilmiştir. Kırmızı bayrak, başkaldırı ve devrimin rengidir. Rus, Çin ve Fransız Devrimi sırasında hep ön saflarda kırmızı bayraklar taşınmıştır (Uçar, 2004: 51). Çin kaynakları Göktürkler ve Uygurlar dönemlerinde kuzeydeki Kırgız hakanlarının otağında bir kırmızı bayrak bulunduğunu ve herkesin buna saygı gösterdiğini yazmaktadır. Ayrıca, Göktürkler, Uygurlar ve Moğollarda al kaftanın ve al damganın hakanlık sembolleri olarak kullanıldığı görülmektedir (Ögel, 1984: 36-37, 353, 401-403).

YEŞİL: Yeşil dişi bir renktir. Türk mavisi rengini gökten (doğadan) alıyorsa, Türk toplulukları için yeşil de rengini doğadan almaktadır. Başka bir deyişle, mavi denince daha çok gökyüzü akla geliyorsa, yeşil deyince de genellikle ağaç ve orman akla gelmektedir. Gök ve yer kavram çiftleri nasıl birbirini bütünlüyorsa, aynı şekilde mavi ve yeşil de birbirini bütünlüğünden Türk mitolojisi ve kültürüyle ilgili eski metinlerde zaman zaman bu iki renk birbiri yerine kullanılmıştır (Çoruhlu, 2000: 191). Yeşil, renklerin sözlüğünde, Tanrı ile doğayı birleştiren bir renk olarak da tanımlanmaktadır (Ersoy, 2002: 61). Yeşil, baharın, canlılığın ve olumlu dinginliğin rengidir. İslamiyet’te kutsal bir renk olan yeşil, Hıristiyanlıkta Baba, Oğul ve Kutsal Ruh üçlemesini ifade etmektedir. Uluslararası sembolik bir yapı içinde yeşil, kırmızının karşıtı olumlu bir sembolizme sahiptir. (Uçar, 2004: 56).

TURKUAZ: Ateş ve güneşle ilgili bir renktir (Ersoy, (2002: 59).

KAHVERENGİ: Kızılla siyah arasında yer almakta olup, daha çok siyaha yakın bir renktir. Saf olamayan ve kendini göstermeyen yeraltı ateşiyle kil ve toprakla özdeşleştirilir. Bunun için insanoğlunun keşfettiği ilk renk olmuştur. Yaprak rengi nedeniyle de sonbaharı anımsatmaktadır (Ersoy, 2002: 62).

MOR: Elde edilmesi için maviyle kırmızının kullanılmasıdaki belirli, oran nedeniyle, gökle yer arasındaki dengeyi simgelemektedir. Bunun yanı sıra, soğukkanlılık, kanaat, içe kapanıklık, çekingenlik, aşk, ihtiras, itaat, parlak zekâya sahip olma anlamlarını sembolize etmektedir (Ersoy, 2002: 63).

TURUNCU: Gökteki güneşle, yeraltındaki ateşin ortasında bulunduğu varsayılarak, vahiy

yoluyla Tanrı aşkına ulaşmanın olduğu kadar ruhsal dengenin ve aşırı şehvet düşkünlüğünün simgesel rengi olmuştur (Ersoy, 2002: 63).

GRI-KÜL RENGİ: Gri, şan, şöhret ve sonsuzluk ifade eden gizemli bir niteliğe sahiptir. Gri aynı zamanda SİS' in rengidir. Ersoy, 2002: 68)

SANATÇININ ESERLERİ VE ÇÖZÜMLEMELERİ

1. Resim-1 “YOCULUĞUN KIYISINDA”

Mehmet GÖKOĞLU eserini 2013 yılında, 205X140 cm boyutunda yağlı boya tekniğinde tuval üzerine yapmıştır.

Betimleme: Esere baktığımızda göze çarpan ilk öge kırmızı bir bisiklettir. Bisikletin arkasında yeşil bir kasa bulunmaktadır. Bisiklet mezarlık duvarına yaslanmış bir şekilde durmaktadır. Bisikletin üzerine kendi ağırlığını vererek beklemekte olan yaşlı bir adam bulunmaktadır. Düşünceli bir halde duran yaşlı adam yere bakmaktadır. Arka fonda çeşitli boylarda mezar taşları bulunmaktadır.

Çözümleme ve yorumlama Resme baktığımızda bir bütün olarak görmekteyiz sonrasında ise iki kısma ayırıyoruz. İlk bakışta dikkat çeken kırmızı ve yeşil renktir. Kırmızı renk bize bir başkaldırıyı anlatmaktadır. Bisikletin arka kısmında bulunan yeşil renkteki sepet ise bunu destekler niteliktedir ve sonsuz yaşamı simgelemektedir. Arka kısımda kullanılan koyu renkler kasvetli bir hava yaratmaktadır. Arka kısımda yorulan gözümüz ön kısımda yeşil ve kırmızı rengi hemen fark etmektedir. Arka kısmın ağır havasını kıran kırmızı ve yeşil renk resmin denge unsurlarını oluşturmaktadır. Resmin çeşitli yerlerinde kullanılan beyaz renkler ise resmi tam anlamıyla dengelemektedir.

Bu esere baktığımızda hüznüyle yorulmuşluk hissedilmektedir. Siyah rengin yoğun olarak kullanıldığı bu çalışmada gözlemciye kasvet duygusunu uyandırılmaktadır. Ama ön taraftaki kırmızı ve yeşil renklerini fark ettiğinizde ise içinizde bir an umut ve neşe duygusu yeşermektedir. Sanatçının mezarlık duvarına yaslanan bir ihtiyarı resmetmesi ve renkleri buna göre kullanması manidar bir durum oluşturmaktadır. Kırmızı bisikletle arzu ve istekler yanında mezarlık duvarına yaslanmış yaşlı adam ile geçip giden bir ömrün hayalleri içerisindeki son

durağının mezarlık olacağını sanki bize anlatmak istemektedir.(Resim-1)

2. Resim-2 “RAUND”

Mehmet GÖKOĞLU bu eserini 2012 yılında, 120X120 cm boyutunda tuval üzerine yağlı boya tekniği kullanarak yapmıştır.

Betimleme: Esere baktığımızda ilk olarak göze çarpan merkezde yer alan kadın bir boksördür. Sağ ve solunda yardımcıları yer almaktadır. Boks maçında raunt arasında yardımcıların boksörü dinlendirip motive ettiği görülmektedir. Siyah fonun merkezinde kırmızı ve beyaz rengin ağırlıklı kullanıldığı boksör gözü ilk çarpan öğedir.

Çözümleme ve yorumlama Eserde ilk dikkatimizi çeken merkezdeki kırmızı ve beyaz renklerdir. Boksörün kadın olması bize kadınların her türlü güçlüğü göğüs gerebildiği, mücadeleci ruhunu bize anlatmaktadır. Daha sonrasında boksörün sağ tarafında yer alan yardımcısı dikkat çekmektedir. Boksörün sol tarafında kalan ikinci yardımcı koyu renk ile betimlendiği için arka planda kalmaktadır. Siyah fonun içinde renk betimlemeleriyle öncelik sırası belirtilmektedir. Siyah renk ile kavga edilen salondaki şiddeti, kadının gücünü vurgulamaktadır.

Esere ilk baktığımız anda boks maçının verdiği yüksek adrenalinini yanı sıra hayatın kadınlar üzerindeki yükünü, sorumluluğunun şiddetini de hissetmekteyiz. Merkezdeki boksörün sinirli ve hırslı hali göze çarpmaktadır. Boksörün maç sırasında gerilen karın ve kol kasları kendimizi maçın içinde hissetmemizi sağlamaktadır. Resmin sol tarafındaki yaşlı erkek figürü ile geçmiş kadın figürünün sağında yer alan genç erkek figürüyle de gelecek ve arzuları arasında sıkışık kalmış günümüz kadını anlatılmaktadır.(Resim-2)

3. Resim-3 “KARANLIĞIN İÇİNDE AYDINLIK”

Mehmet GÖKOĞLU 90X90 cm boyutundaki eserini 2015 yılında tuval üzerine yağlı boya tekniği kullanarak yapmıştır.

Betimleme: Sanatçının bu eserinde merkezde yaşlı bir adam göze çarpmaktadır. Yaşlı adam sandalye üzerinde elindeki eski kitabın sayfalarını karıştırmaktadır.

Çözümleme ve yorumlama: Siyah rengin yoğun olarak kullanıldığı resmin merkezinde mor bir sandalye üzerinde oturan yaşlı adam bulunmaktadır. Mor renkli bir sandalyede oturan yaşlı adamın bir zamanlar (gençliğindeki) tutkuları, hayalleri ruhsal enerjisi, ilham ve özgürlük duyguları arasındaki denge vurgulanmaya çalışılmıştır. Elinde tuttuğu kitaba karşı çekingenliğini bize anlatmaktadır. Adamın elinde eski rengi solmuş bir kitap bulunmaktadır. Bu kitap yaşlı adamın geçmişi niteliğindedir. Esere ilk baktığımızda merkezde duran yaşlı adamın üstündeki yılların yorgunluğunu hissetmekteyiz. Elindeki eski kitabın içerisinde kendinden bir şeyler arar gibi bir durum içerisinde. Siyah fon önünde resmedilen yaşlı adam kasvetli ve yorgun hissetmemizi sağlamaktadır. Sanatçı bu renkleri kullanarak yaşlı adamın elindeki kitaba bakarken hayatıyla yüzleşmesini vurgulanmıştır (Resim-3)

4. Resim-4 “TELENDİRİLMİŞ HAYATLAR”

GÖKOĞLU’ nun 140X160 cm boyutunda yapmış olduğu eserinde tuval üzerine yağlı boya tekniğiyle 2013 senesinde yapmıştır.

Betimleme: Esere öncelikle bir bütün olarak baktığımızda ana merkezde oyun oynayan iki erkek çocuğunu görmekteyiz. Daha sonrasında ise resmi üç kısımda inceleyebiliriz. Ön kısımda çocukların atık malzemelerden yapmış oldukları oyuncaklar bulunmaktadır. Orta kısımda birbirine bakarak gülümseyen erkek çocuklarını görmekteyiz. Arka kısma ise harabe halde bir ev yapılmıştır.

Çözümleme ve Yorumlama: Esere ilk baktığımızda renklerin canlılığıyla çocukların neşesine, kendi yaptıkları oyuncakla oynarken hissettikleri o güzel duygulara ortak duygular hissetmekteyiz. Hayatın kesitlerini bize aktarmayı seven sanatçımız yokluk içindeki çocukların kendi yaptıkları küçük bir oyuncakla bile mutlu olabileceklerini göstermektedir. Eserde gördüğümüz çocuklar alt kesimdeki(işçi veya göçmen olan) ailelerin çocuklarıdır. Bu çocuklar ilkel oyuncaklar ile büyük bir mutluluk içinde oynamaktadırlar. Oyuncaklar onlar için küçük ama anlamı içlerinde çok daha büyüktür. Sanatçı bu çocukların olumsuzluklar içinde umutlarını, mutluluklarını bize göstermeyi amaçlamaktadır. Arka fonda açık kahverengi tonlarıyla kasvet ve hayatın zorluklarına vurgu yapılmıştır. Merkezde yer alan erkek çocukların kıyafetlerindeki .mavi ile aradıkları huzur , sarı ile ilgi, kırmızı renk ile de istekleri arasında sıkışıp kalmışlıkları anlatılmaya çalışılmıştır. (Resim-4)

5. Resim-5 “TERKEDİLMİŞLİK”

Mehmet GÖKOĞLU eserini 2013 yılında, 80X130 cm boyutunda yağlı boya tekniğinde tuval üzerine yapmıştır.

Betimleme: Resmin merkezinde beş altı yaşlarında bir çocuk bulunmaktadır. Üzerinde birkaç beden büyük olduğu anlaşılan bir ceket ve pantolon bulunmaktadır. Arka fonda küçük çocuğun boyunu aşan birkaç farklı renklerde variller bulunmaktadır.

Çözümleme ve Yorumlama: Bu resimde göçmen bir çocuğu görmekteyiz. Sanatçı bu eserinde bize küçük bir çocuğun hayatından kesit sunmaktadır Bu küçük çocuğun bulunduğu ortam bir çocuğun yaşayabileceği ya da gelişimi için uygun bir ortam değildir. Sanatçı çocuğun kıyafetlerini çok üşüdüğünü hissedebileceğimiz kadar kalın ve kat kat yapmıştır. Sanatçının eserine baktığımızda çocuğun yüzünde karışık duygular hissetmekteyiz. Çocuk varillerin önünde durmakta olup aslında oraya ait olmadığını bize hissettirmektedir. Bu resimdeki çocuk üzgün ve bir bekleyiş içerisinde. Küçük çocuğun üzerindeki yeşil renkle huzurlu bir yaşamı vurgusu yapılmıştır. Varillerdeki kırmızı renk bir başkaldırı ve hayata karşı kızgınlık yanında mavi varillerle de huzurun arayışı izleyiciye anlatılmaktadır.(Resim-5)

6. Resim-6 “TOPRAK KOKUSU”

Sanatçı GÖKOĞLU 2013 yılında yapmış olduğu çalışmasında tuval üzerine yağlı boya tekniği uygulamış ve 140X160 cm boyutunda yapmıştır.

Betimleme: Eser büyük bir bütünlük içerisindedir. Daha sonrasında ise resmi üç bölüme ayırıyoruz. Ön kısımda at sırtında askeri üniformalı bir asker ve yerde askere doğru bakan başörtüsü ve elinde kılıç olan bir kız bulunmaktadır. Orta kısımda taş yapılı bir ev, sol yanında ise başak tarlası yer almaktadır. Tarlada çalışan yaklaşık dokuz kişi göze çarpmaktadır. Son kısım arka fonda ise dağlık ağaçların bulunduğu bir köydür.

Çözümleme ve yorumlama Eserde gözümüze ilk olarak çarpan renkler kahverengi ve yeşil tonlarıdır. Merkezde bulunan askerin yeşil renkteki üniforması gelecek yaşamı simgelemektedir. Çalışmanın genelinde kullanılan kahverengi tonları ile kasvet ve hüznün anlatılmaktadır. Merkezde atlı asker ve kız figürü göze çarpmaktadır. Kahverengi tonlarının kullanıldığı at asil ve güçlü ve yapılı gözükmetedir. Önünde yer alan kız askere kılıcını vererek gücün onunla olacağına aynı zamanda sevgi ve özlemine de vurgu yapılmak istenmiştir. Sanatçı bu eserinde özgün bir kompozisyon oluşturmaktadır. Esinlenen olay günlük bir olayın yanı sıra gelişen bir ayrılığı anlatmaktadır. Günlük hayatın işleyişinde yaşanan ayrılıklara, savaşlara, hüznere vb birçok karmaşık duygulara vurgu yapılmaktadır.(Resim-6)

7. Resim-7 “OYUNCAĞIN MUTLULUĞU”

GÖKOĞLU bu eserini 120X140 cm boyutunda, 2014 senesinde tuval üzerine yağlı boya tekniğinde yapmıştır.

Betimleme: Esere baktığımızda merkezde küçük bir çocuk görmekteyiz. Çocuğun hemen arkasında oyuncak kamyonu yer almaktadır. Arka fonda ise harabe bir kulübe bulunmaktadır.

Çözümleme ve Yorumlama: Sanatçı Gökoğlu merkezde kullandığı çocuk figüründe mavi ve kırmızı kullanmıştır. Kırmızı rengin kullanımı ile bir başkaldırı vurgulanmaktadır. Daha sonrasında gözümüze resmin solunda duran sarı renk kamyon çarpmaktadır. Bu oyuncak kamyon küçük çocuğun içinde bulunduğu durumun yükünü taşır niteliktedir. Resmin arka kısmında ise harabe olan evin yıkık dökük parçaları dikkatimizi çekmektedir. Resme baktığımızda merkezdeki mavi tulum giymiş küçük bir erkek çocuğu görmekteyiz. Küçük çocuğun üzerindeki mavi renk çocuğun masumiyeti ve saflığı simgelemektedir. Bu birey yokluk(işçi veya göçmen bir ailede yaşayan) içerisinde bulunan ve bu olumsuz koşullarda dahi bize gülümseyen bir çocuktur. Çocuğun yüzündeki ifade de içimizi ısıtan, mutluluk ve umut verici bir düşünce hâkimdir. Yıkık bir harabenin önünde küçük oyuncuıyla gördüğümüz bu çocuk izleyiciye umudunu asla kaybetmediğini ve küçük şeylerle bile mutluluğun olabileceğini hissettirmektedir. Çalışmasında ağırlıklı olarak Kahverengiye kullanan sanatçı, kasvete ve bu zor şartlara da vurgu yapmıştır.(Resim-7)

8. Resim-8 “HURDALIK”

Sanatçı GÖKOĞLU eserini 140X160 cm boyutunda, 2013 senesinde, tuval üzerine yağlı boya tekniğini kullanarak yapmıştır.

Betimleme: Esere baktığımızda sol ön kısımda yarı çıplak bir erkek çocuğu görülmektedir. Çocuğun hemen sağ arkasında belirgin bir araba hurdası gözümüze çarpmaktadır. Resmin arka fonunda ise silüet şeklinde bir hurdalık yer almaktadır.

Çözümleme ve yorumlama Gökoğlu bu çalışmasında ön kısımda öğelerin kahverengi tonları kullanmaktadır. Arka kısma baktığımızda ise silüet şeklinde olan hurdalık koyu kahverengi ve siyah tonları kullanılarak derinlik etkisi verilmektedir.

Resmin geneline baktığımızda kahverengi ve mavi tonlarının kullanıldığını görmekteyiz. Çocuğun alt kesimden bir işçi çocuğu olduğuna vurgu yapılmıştır. Bize bir çocuğun aslında okulda veya oyun alanında olması gerekirken hayatın en zor şartlarında çalışması gerektiği anlatılmaktadır. Adeta bu işçi çocuğunun hayatta kalmak için bu yerde olması gerçeği vurgulanmıştır. Sanatçı mavi rengin kullanımı ile masumiyet ve huzurlu bir ortama ihtiyaç duyan bu erkek çocuğunu resmi orta kısmında resmetmiştir. Arka fondaki kahve tonları ile yine kasvetli ve zor şartlardaki beline kadar bu girdabın içine girmiş ve işin içinden çıkamayan bir genç çocukla anlatmak istemiştir. Ön kısma tekrar baktığımızda ise yarı çıplak erkek çocuk için, bu hurdalıkta nasıl bir gelecek olacak sorusu akla gelmektedir. Erkek çocuğunun yüzüne baktığımızda ise bu gelecek endişesiyle ilgili hüznün, çaresizlik ve umutsuzluk duyguları iç içe geçmiş duygularla izleyiciye hissettirilmeye çalışılmıştır (Resim-8)

SONUÇ

Gökoğlu'nun incelemeye çalıştığımız sekiz eserinden yola çıkarak sanatçımızın yaşadığımız bu coğrafyadaki toplumsal gerçeklere bakış açısını kendi fırçasından bize aktarmaya çalıştığını görmekteyiz. Sanatçımız Mehmet Gökoğlu eserlerinde toplumsal olayların farklı kesimlerdeki yansımalarını bize anlatmaya çalışmıştır. Sanatçı kuvvetli gözlem yeteneği sayesinde bizim

TİDSAD

görmemizi istediği hayatları de gözler önüne sermiştir. Her eserinde günlük hayatın alt kesiminde yer alan (işçi ve göçmen olan) çocuklarının gündelik hayatlarındaki toplumsal sorunlarına parmak basmıştır.

Bu açıdan bakıldığında sanatçımız eserlerinde bazen bir sokak çocuğunu bazen bir kadına bazen de da yaşlı adama bakarken bizim bu gerçekleri okumamıza yardımcı olmuştur. İkinci raunt adlı eserinde bize boksör olarak resmedilen bir kadının toplumsal değer yargıları arasındaki çırpınışı, güç ve mücadele arasındaki dengelerine tanıklık etmemizi sağlamıştır. Sanatçı ‘yolculuğun kıyısında’ adlı eserinde yaşlı bir adamın içinde bulunduğu durumla geçmiş ve gelecek arasındaki sırat çizgisi ile yüzleşmesine yardımcı olmuştur. ‘Toprak Kokusu’ adlı eserinde ise savaşa giden bir askerin dualarla, yolcu edilişini resmedilirken ki insan ilişkilerine vurgu yapmıştır. ‘Tellendirilmiş Hayatlar’, ‘Hurdalık’, ‘Oyuncağın Mutluluğu’ ve ‘Terk edilmişlik’ adlı eserlerinde bulunan çocuklardan biri sokakta oyun oynarken bir diğeri hayattan kaçışta olan bu çocukların küçük yaşlarında çalışmak zorunda olmalarından dolayı üzüntülerini bizlere hissettirmiştir

Gökoğlu çalışmalarında daha çok mavi, sarı, siyah, beyaz, kahverengi, yeşil, turuncu, mor renkleri kullanarak eserlerinde anlatmak istediği düşünceler arasında da bir denge kurmuştur. Sanatçımıza çalışmalarında başarılarının devamını diliyoruz. Saygılarımızla.

KAYNAKLAR

Boydış, N. (2005). Sanat Eleştirisine Giriş. (1. Basım). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Meriç, S.M. (2004). Sanat Eleştirisi Üzerine. Ankara: Ütopya Yayınevi

Mazlum, Ö., 2011, “Rengin Kültürel Çağrışımları”, Sayı: 31, 125-138

MEB Ortaöğretim Sanat Tarihi Kitabı 2017

Ögel, B., 2001, Dünden Bugüne Türk Kültürünün Gelişme Çağları. İstanbul, TDAV Yayınları, Genişletilmiş 4. Baskı,

Ögel, B., 1995. Türk Mitolojisi, C II. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Ögel, B., 1991. Türk Kültür Tarihine Giriş. C VI. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları

Ögel, B., 1984. Türk Kültür Tarihine Giriş. C VI. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları

Uçar, T. F., 2004, Görsel İletişim ve Grafik Tasarım. İstanbul: İnkılap Yayınevi

Turani, A., 1997, Dünya Sanatı Tarihi. Remzi Kitabevi

(URL1)http://www.academia.edu/8052294/B%C4%B0R_%C4%B0FADE_ARACI_OLARAK_SANAT_%C4%B0LET%C4%B0%C5%9E%C4%B0M_SEMPOZYUMU_%C4%B0ZM%C4%B0R_%C3%9CN%C4%B0VERS%C4%B0TES%C4%B0. (S:20.38)